

NACIONALINĖ ŠVIETIMO AGENTŪRA

VILNIAUS MYKOLO BIRŽIŠKOS GIMNAZIJOS VEIKLOS VISUMINIO IŠORINIO VERTINIMO TRUMPOJI ATASKAITA

IŽANGA

Vizito laikas – 2019 m. spalio 21–25 d.

Vizito tikslas – mokyklos veiklos kokybės išorinis vertinimas.

Vertintojų komanda: vadovaujančioji vertintoja – Audronė Šarskuvienė; vertintojai – Danguolė Zalepūgienė, Vida Lesauskienė, Žydrūnė Pilkauskienė, Vilma Petrulevičienė, Rimtas Baltušis.

Per išorinį vertinimą Vilniaus Mykolo Biržiškos gimnazijoje stebėta 121 veikla. Vertintojų vizito metu gilintasi į mokinių, mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų veiklą, klasių vadovų, aptarnaujančio personalo darbą, kalbėtasi su Gimnazijos, Mokinių, Metodine tarybomis, Mokinių savivalda, įsivertinimo grupe, Vaiko gerovės komisija, kitais mokyklos darbuotojais, mokinių tėvais; analizuota gimnazijos veikla, nagrinėti mokinių pasiekimų ir pažangos fiksavimo dokumentai. Darbe vadovautasi Mokyklų, vykdančių bendrojo ugdymo programas, veiklos išorinio vertinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašu, patvirtintu LR švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m., naudotasi Geros mokyklos koncepcija, atsižvelgta į šiuo metu galiojančias Bendrąsias ugdymo programas, mokyklos veiklą reglamentuojančius teisės aktus.

I. MOKYKLOS KONTEKSTAS

2001 m. Vilniaus Mykolo Biržiškos mokykla pradėjo veiklą kaip keturmetė gimnazija. Nuo 2012 m. priėmimas į gimnaziją vykdomas pagal direktoriaus patvirtintą tvarką: atrankos balai formuojami iš 8 kl. baigimo pažymių ir iš žinių patikrinimo testų (lietuvių kalbos, matematikos, anglų kalbos, istorijos, gamtos mokslų). Šiuo metu gimnazijoje mokosi 773 mokiniai, tradiciškai formuojami 28 klasių komplektai. Mokykla dirba ne kabinetine, o klasine sistema, yra tik kai kurių dalykų kabinetai. Direktorius teigė, kad dirbti tokia sistema tenka dėl mokomųjų patalpų stygiaus, pažymėjo, kad taip organizuojant mokymą(si) daugiau trūkumų nei privalumų (ypač nepatogu mokytojams, nes reikia nešiotis priemones).

II. STIPRIEJI GIMNAZIJOS VEIKLOS ASPEKTAI

1. Mokinių socialumas ir jų gyvenimo planavimas (1.1.1. – 4 lygis). Siekdama gerinti pirmų klasių gimnazistų bendruomeniškumą, Mokinių savivalda organizavo renginį „Bondas, pirmokų Bondas“, o turėdama tikslą suvienyti prestižinių Vilniaus gimnazijų savivaldas ir mokinius kartu su Vilniaus gimnazijomis organizavo renginį „Viena bomba. Trys jungikliai“. Su įvairiomis institucijomis ir kitais socialiniais partneriais mokykla sėkmingai vykdo bendrus projektus (pvz., „Chorų karai“, „Etnografinė Lietuva“, „Fungama“). Tolerancijos atjautos, sąžiningumo bei empatijos gimnazistai mokosi dalyvaudami akcijose ir projektuose: pvz., Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrijos „Viltis“ kasmetiniame renginyje „Draugystės tiltai apleistuose praeities kiemuose“, Lietuvos vaikų ir jaunimo centro projekte „Parama nuo konflikto nukentėjusiems Rytų Ukrainos regionams švietimo srityje: Kelyje į pokyčius“, Lietuvos–Sakartvelo vystomojo bendradarbiavimo projekte „Taip! Ji gali!“. Bendradarbiaujant su Tolerantiško jaunimo asociacija, mokiniams organizuojamos įvairios paskaitos. Savo veiklomis gimnazija prisijungia prie sąmoningumo didinimo mėnesio „Be patyčių“, mini Tarptautinę tolerancijos dieną, dalyvauja švietimo projekte „Moku rūšiuoti“. Minėti faktai rodo, kad gimnazijos mokiniams rūpi jų mokyklos, bendruomenės, šalies gerovė, jie sąmoningai prisideda ją

kuriant. Beveik visi gimnazijos mokiniai supranta mokymosi vertę – atsakingai įsitraukia į veiklas pamokose. Iš pokalbio su psichologe ir socialine pedagoge paaiškėjo, kad gimnazistai patys geba rasti ir vertinti informaciją apie darbo rinkos kaitos tendencijas, rengia karjeros planus. Beveik visi gimnazistai lankosi studijų mugėse, dalyvavo karjeros ugdymo pilotiniame projekte „Inovatyvios karjeros modeliavimo sistema“. Psichologė atlieka mokinių polinkių tyrimą, socialinė pedagogė kiekvieną II klasės mokinį konsultuoja dėl dalykų, kurių reikės pasirenkant konkrečias studijas, pavaduotoja ugdymui derina mokinių individualius planus, pritaikytus pagal mokinio poreikius. Mokinių savivaldos nariai išskyrė savo inicijuotą renginį „Karjeros mėnuo“, kuriame buvę mokiniai dalinosi studijų patirtimi. Kūrybiškas gimnazistų dalyvavimas įvairiose veiklose daro veiksmingą įtaką mokinių socialumui, o kryptinga ugdymo karjerai veikia sudaro sąlygas mokinių gyvenimo planavimą sieti su ugdymosi galimybėmis.

2. Mokinio pasiekimai ir pažanga (1.2. 1. – 3 lygis). Beveik visose stebėtose pamokose mokytojai planavo ugdyti bendrąsias kompetencijas, tačiau iš pokalbių su metodinių grupių pirmininkais paaiškėjo, kad gimnazijai stinga susitarimų dėl mokinio pasiekimų ir pažangos optimalumo ir visybiškumo stebėjimo bei vertinimo, o daliai mokytojų – įgūdžių identifikuoti mokinių kompetencijų lygį. Gimnazijos mokiniai ar jų komandos dažnai laimi prizines vietas miesto, respublikos ir tarptautinėse olimpiadose, konkursuose. Gimnazistai dalyvauja ir asmenines kompetencijas ugdančiuose renginiuose Savivaldos nariai paminėjo ir kartu su Britų ambasada organizuotą gimnazijos bendruomenės pokalbį „Kas Tau yra MGB?“. Už gerus pasiekimus mokiniai giriami, skatinami padėkomis, kiekvienais metais leidžiamas mokinių kūrybos almanachas, tačiau gimnazijos interneto puslapyje ar mokyklos erdvėse informacijos apie 2018–2019 m. m. mokinių pasiekimus nepastebėta, gimnazija neturi tradicijos pasidžiaugti dalyvavimu ir pergalėmis sportiniuose renginiuose, o tai sudarytų sąlygas stiprinti mokinių sveikos gyvensenos nuostatas. Vertintojai daro išvadą, kad gimnazijoje sudarytos geros sąlygos mokinių akademinį ir meninį gebėjimų ugdymui, geri daugumos mokinių pasiekimai stiprina mokyklos įvaizdį.

3. Mokyklos pasiekimų ir pažangos rezultatyvumas (1.2.2. – 3 lygis). 2019 m. Mykolo Biržiškos gimnazijos abiturientai valstybinius brandos egzaminus išlaikė aukštesniais balais negu miesto ir šalies abiturientai. Pastebėtina, kad šios gimnazijos abiturientų sėkmė laikant VBE yra stabili keletą metų. Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo rezultatai taip pat aukštesni už šalies vidurkį. Apibendrinti PUPP, VBE, pusmečių ir metiniai mokinių pasiekimų rezultatai gimnazijoje analizuojami, tačiau analizei stinga gilumo ir kryptingumo. PUPP rezultatai neskelbiami interneto puslapyje, o VBE rezultatai paskelbti tik 2017 m. Dauguma mokinių, tėvų patenkinti mokyklos indėliu ugdant asmenybes.

4. Pagalba mokiniui (2.1.3. – 3 lygis). Gimnazijoje susitarta dėl pagalbos teikimo mokiniams. Teikdama pagalbą, mokykla bendradarbiauja su Vilniaus Pedagogine psichologine tarnyba, Vaikų teisių apsaugos tarnyba, Vilniaus miesto mokytojų švietimo centru, Vilniaus policijos komisariato Justiniškių skyriaus vaikų ir jaunimo teisės pažeidimų ir prevencijos grupe, Vilniaus apskr. VPK Vilniaus m. 6 PK komisariatu. Siekiant užtikrinti mokinių saugumą ir stiprinti sveikos gyvensenos nuostatas, dėmesys skiriamas prevencijai: skaitomos paskaitos, vykdomi projektai (šiais mokslo metais pradėta įgyvendinti Lions Quest programa „Raktai į sėkmę“), įgyvendinamos programos, organizuojami renginiai. Mokiniams, susidūrusiems su mokymosi problemomis, sudarytos sąlygos lankyti konsultacijas. Mokyklos bendruomenės pastangos, kuriant saugią aplinką, pagalbos specialistų veikla organizuojant prevencinę veiklą, konsultuojant mokinius, tėvus ir mokytojus, padedant mokiniams įveikti adaptacijos sunkumus, sprendžiant ugdymo, emocijų valdymo, lankomumo problemas, mažinant žalingų įpročių mastą, yra paveikios.

5. Mokymosi lūkesčiai ir mokinių skatinimas (2.2.1. – 3 lygis). Gimnazijos dokumentų analizė, pokalbiai su bendruomenės atstovais atskleidė, kad dauguma mokytojų, planuodami ugdymo turinį, jį praplečia ir pagilina, numatydami siektinus rezultatus, kuria mokinių pastangas stimuliuojančius iššūkius, padeda formuoti aukštesniems mokinių siekiams. Parinkdami prasmingas

veiklas, užduotis, tinkamus metodus, mokytojai sudarė sąlygas daugumai mokinių patirti mokymosi sėkmę. Apibendrinti stebėtų pamokų duomenys rodo, kad mokytojai tinkamai įprasmino mokymąsi panaudodami mokinių gyvenimo patirtis.

6. Mokymosi socialumas (2.3.1. – 3 lygis). Stebėtose pamokose dauguma mokinių gebėjo veiksmingai bendradarbiauti porose ar grupėse, kartu dalyvauti mokymosi procese. Vertintojai pastebi, kad daugumoje (65,0 proc.) stebėtų pamokų mokinių mokymosi socialumo lygmuo buvo tinkamas: mokiniai gebėjo išsakyti savo mintis, klausti, diskutuoti, padėti vienas kitam, ginti savo nuomonę, paaiškinti požiūrį, drauge analizuoti ir spręsti problemas, kurti bendrą supratimą Siekiant aukščiausios ugdymo kokybės šiuo aspektu, gimnazijai vertėtų daugiau dėmesio skirti mokymosi aplinkų ergonomiškumui – pritaikymui partneriškam, grupių darbui, daliai mokytojų – tikslingiau taikyti grupių darbo strategijas.

7. Veiklos, įvykiai ir nuotykių (2.3.2. – 4 lygis). Pokalbiuose gimnazijos bendruomenė tvirtina, kad mokiniams rūpi mokykla, jie jaučiasi reikalingi, priklausantys bendruomenei, į jų nuomonę atsižvelgiama. Mokinių savivalda grindžiama dialogo ir tarimosi kultūra, mokinių teise inicijuoti, įgyvendinti sprendimus ir kurti mokyklos gyvenimą. Gimnazistai ne tik aktyviai dalyvauja renginiuose, bet kartu su mokytojais juos organizuoja. Mokykloje netrūksta įvairių būrelių. Mokiniai aktyviai įsitraukia į projektinę veiklą (Erasmus projektas „Teaching and Learning innovative Skills in Madrid and Vilnius“, MBG projektinių darbų pristatymas „Atradimų diena“, projektas „Signatarų takais“, muzikinis projektas „Etnografinė Lietuva 2019“ ir kt.), akcijas („Atmintis gyva, nes liudija“, Veiksmo savaitė be patyčių, „Pasveikinkim vieni kitus“, Tylioji pertrauka ir kt.). Aktyvi savanorystės veikla, vykdomas socialinis ir emocinis ugdymas teigiamai veikia mokinių gyvenimo kokybę, formuoja atsakingą požiūrį į gyvenimą ir mokymąsi. Gimnazija atlieka svarbų vaidmenį ugdydama mokinių kūrybiškumą, kurdama pozityvias paauglių, jaunuolių gyvenimo idėjas ir jį užpildo prasmingomis veiklomis.

8. Darbinga tvarka (2.3.2. – 4 lygis). Daugumoje (89,7 proc.) stebėtų pamokų vyravo darbinis mokymosi šurmuly, sudarytos sąlygos mokytis ir mokytis. Mokiniai laikėsi sutartų mokymosi organizavimo taisyklių ir darbo ritmo, padedančio siekti ugdymosi tikslų. 18,0 proc. stebėtų pamokų darbinga tvarka vertintojų įvardinta kaip sėkmingas pamokos aspektas. Darbinga tvarka sudarė sąlygas mokinių mokymosi motyvacijos palaikymui, mokiniai galėjo garsiai išsakyti savo mintis, mokytis suvokti tvarkos paskirtį, kurti bendro gyvenimo taisykles ir jų laikytis.

9. Gimnazijos vadovų įsipareigojimas susitarimams (4.1.2. – 3 lygis). Gimnazijos vadovai sudaro sąlygas bendruomenės nariams planuoti savo bei gimnazijos veiklą, inicijuoja darbo grupes strateginių bei metinių veiklos planų rengimui, įtraukia pedagogus į planuose sutartų uždavinių įgyvendinimą. Pastebėtina, kad gimnazijos vadovai, ypač skyrių vedėjos, imasi atsakomybės už ugdymo proceso kokybę: dažnai stebi mokytojų pamokas, teikia pagalbą mokytojams, nuolat įvairiais būdais juos motyvuoja siekti sutartos kokybės ir pažangos visose veiklos srityse, tačiau dalis mokytojų nepakankamai įsiklauso į vadovų pastabas, neįgyvendina jų teiktų rekomendacijų praktiškai. Gimnazijos vadovų įsipareigojimas bendruomenei orientuotas į pedagogų tapatumo jausmo, atsakomybės, komandinio darbo, bendruomenės narių lyderystės stiprinimą, pasitikėjimo kultūra grįstą bendradarbiavimo santykių kūrimą.

10. Mokyklos tinklaveikos prasmingumas (4.2.3. – 3 lygis). Glaudus mokyklos bendradarbiavimas su Vilniaus Žirmūnų, Žemynos, Jono Pauliaus II, Simono Daukanto, Plungės r. Alsėdžių Stanislovo Narutavičiaus, Ukmergės A. Smetonos gimnazijomis ugdo mokinių kūrybiškumą, lyderystės, komunikavimo kompetencijas, o tikslinga partnerystė su aukštosiomis mokyklomis (Vilniaus universitetu, Vilniaus Gedimino technikos, Kauno technologijos, Lietuvos sveikatos mokslų, ISM vadybos ir ekonomikos universitetais) ir organizacijomis, kurios atsakingos už studijas užsienyje, padidina galimybes mokiniams apsispręsti dėl aukštųjų mokyklų ir studijų programų pasirinkimo. Prasminga veikla bendradarbiaujant su Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Viltis”,

Vilniaus Antakalnio atviro jaunimo centru „Žalianamis” daro teigiamą įtaką mokinių socialinių įgūdžių, bendražmogiškų vertybių formavimui, skatina savanorystę. Gimnazija, pasitelkdama socialinius partnerius, organizavo mokslines-praktines konferencijas, skirtas mokinių pilietiškumo ugdymui, palaiko glaudžius ryšius su buvusiais mokiniais. Prasmingi gimnazijos ryšiai su socialiniais partneriais padeda siekti užsibrėžtų tikslų, partnerystė orientuota į mokinių bendrųjų kompetencijų ugdymą, savivokos ir savivertės stiprinimą, karjeros planavimą. Mokyklai rekomenduotina periodiškai įsivertinti tinklaveikos naudą, poveikį ir sąnaudas.

II. TOBULINTINI GIMNAZIJOS VEIKLOS ASPEKTAI

1. Diferencijavimas, individualizavimas, suasmeninimas (2.2.2.–2 lygis). Gimnazijos įsivertinimo išvadose diferencijavimas, individualizavimas, suasmeninimas įvardijami kaip tobulinti veiklos aspektai. Pokalbiuose su Metodine taryba ir VGK vertintojai identifikavo, kad mokytojai pripažįsta mokinių skirtybes, tačiau, organizuodami mokymą(si) pamokoje, į tai atsižvelgia nepakankamai. Kai kurie mokytojai ilgalaikiuose planuose įvardijo temas, nurodė gebėjimus, orientuotus į aukštesnių pasiekimų mokinius, tačiau planuodami pamoką, formuluodami pamokos uždavinius nenumatė mokinių veiklos, užduočių, vertinimo būdų įvairovės, kurie atitiktų skirtingus mokinių gebėjimus, asmeninius ir ugdymosi poreikius, interesus, mokymosi stilius. Tinkamas ugdymo diferencijavimas stebėtas tik 6 pamokose (5,1 proc.), kuriose mokiniams skirti diferencijuoti namų darbai, siekta suasmeninti mokymąsi suteikiant galimybę pasirinkti užduotis, taikyti pergrupavimo pagal mokinių mokymosi poreikius būdai. Jei mokytojai pamokose numatytų skirtingas, mokinių poreikius atitinkančias užduotis, taikytų įvairius mokymo(si) ir vertinimo būdus, sudarytų galimybių rinktis temas, mokymosi tempą, tai padėtų siekti mokiniams jų galimybes ir interesus atitinkančios mokymosi sėkmės, leistų patirti mokymosi džiaugsmą ir daryti nuolatinę pažangą.

2. Mokinių įsivertinimas (2.4.2.–2 lygis). Dalyje (52,4 proc.) stebėtų pamokų suformuluotuose uždaviniuose sėkmės ir (įsi)vertinimo kriterijai buvo nepakankamai tikslūs. Dauguma mokytojų stebėjo mokinius, reikalui esant, juos konsultavo, tačiau tik 15,9 proc. stebėtų pamokų grįžo prie pamokos uždavinio tikrindami, kiek mokiniai suprato ir ką išmoko. Dalis (44,4 proc.) stebėtų pamokų neapibendrintos arba vertinta mokinių savijauta, bet ne mokymosi pažanga ir išmokimo sėkmingumas. Vertinimo savaitę fiksuota atvejų, kai įsivertinimas atliktas skubotai, paviršutiniškai. Jei mokytojai dažniau organizuotų tikslingą įsivertinimą, derintų įvairius įsivertinimo būdus ir formas, skatintų mokinius naudotis įsivertinimo duomenimis didesniai pažangos siekiui, tai stiprintų mokinių sąmoningumą, atsakomybę, mokymosi motyvaciją, mokiniai, naudodamiesi įsivertinimo duomenimis, galėtų tikslingai planuoti mokymąsi.

3. Įrangos ir priemonių šiuolaikiškumas (3.1.1. – 2 lygis). Gimnazija žino materialinės bazės stiprinimo, atnaujinimo poreikį – įsigyti naujausių technologijų, laboratorijų įrangos. 2019 m. veiklos plane pažymėta, kad dalies mokytojų kompetencija dirbti su šiuolaikinėmis specializuotomis mokymo priemonėmis, IKT nepakankama. Išorinio vertinimo savaitę fiksuota, kad dalis kabinetų aprūpinti IKT, stebėtose pamokose informacinės technologijos dažniausiai naudotos pamokos aiškinimui, temos, tikslų, uždavinių skelbimui, tačiau trūko priemonių ugdymo turinio vizualizavimui. 11,1 proc. stebėtų pamokų veiksmingai naudotos įvairios, šiuolaikiškos ugdymo(si) priemonės, skatinusios mokinių mokymosi motyvaciją ir padėjusios siekti išsikeltų ugdymo(si) uždavinių. 58,1 proc. stebėtų pamokų mokiniams nesudarytos sąlygos pristatyti savo darbus, naudotis įvairiais šaltiniais, tyrinėti ir eksperimentuoti, patraukliau ir įvairiapusiškiau mokytis, ugdytis mokėjimo mokytis, pažinimo, komunikavimo, kūrybiškumo kompetencijas. Jei ugdymo procese naudojamos įranga ir priemonės atitiktų šiuolaikinius ugdymo reikalavimus, tai darytų įtakos mokymo(si) patrauklumui, šiuolaikiškumui ir kokybei.

4. Mokymasis virtualioje aplinkoje (3.2.2. – 2 lygis). Gimnazijoje trūksta įrangos ir priemonių šiuolaikinei pamokai organizuoti, dalyje klasių mokytojo darbo vieta nekompiuterizuota, neaprupinta

interaktyviomis mokymo(si) priemonėmis. Tik dalyje (21,4 proc.) stebėtų pamokų IKT naudotos tinkamai (pvz., naujai mokomajai medžiagai vizualizuoti, grįžtamajam ryšiui organizuoti, stebėti išmokimą). Virtualios ugdymosi aplinkos (Eduka.klasė, Kahoot mokymosi platforma) panaudojimas fiksuotas tik pavienėse (11,1 proc.) pamokose. Gimnazijoje IKT panaudojimo poveikis mokinių pasiekimams nėra analizuojamas. Vertintojai pastebi, kad gimnazija kartu su mokyklos savininku turėtų skubiau spręsti aprūpinimo įranga ir priemonėmis, atitinkančiomis šiandienos mokinių poreikius, problemas, o mokytojai turėtų stiprinti profesinį meistriškumą ir reiklumą sau virtualių aplinkų, IKT naudojimo mokymui(si) srityse.

5. Sprendimų dėl gimnazijos veiklos tobulinimo pagrindumas (4.1.1. – 2 lygis). Įsivertinimas nėra integrali mokyklos veiklos planavimo ciklo dalis. Pastebėtina, kad 2018 m. veiklos plane nurodytos vienos įsivertinimo išvados, o rengiant 2019 m. veiklos planą remtasi kitomis. Iš pokalbių su vadovais, veiklos kokybės įsivertinimo darbo grupės nariais paaiškėjo, kad pedagogams trūksta kompetencijų ir žinių, kaip atlikti įsivertinimą, įsivertinimo rezultatus panaudoti veiksmingam veiklos planavimui. Pagrindinis gimnazijos tiriamosios veiklos metodas – anketavimas, naudojantis papildytais ir gimnazijos poreikiams pritaikytais „IQES online Lietuva“ klausimynais. Įsivertinimo duomenys darbo grupės narių analizuojami, tačiau nėra išsamiai aptariami, lyginami su praėjusiųjų metų duomenimis ir tik iš dalies panaudojami veiklos kokybės tobulinimui. Įsivertinimo darbo grupės parengtos ataskaitos pristatomos Mokytojų taryboje, naudojamos metinėms direktoriaus veiklos ataskaitoms rengti. Išanalizavus gimnazijos veiklos įsivertinimo darbo grupės veiklą, gimnazijos dokumentus, vertintojai daro išvadą, kad įsivertinimo procesas nepakankamai veiksmingas, įsivertinimo metu gautos išvados ir rekomendacijos tik iš dalies daro poveikį mokyklos veiklos pokyčiams. Jei visa gimnazijos bendruomenė kartu mokytųsi ir tobulintų įsivertinimo proceso organizavimą, vykdymo bei turimų duomenų tikslingo panaudojimo kompetencijas, aktyviau į vertinimo procesą ir įsitrauktų vadovai, planuojant gimnazijos veiklas tikslingiau būtų naudojami vertinimo metu gauti duomenys, tai veiklos tobulinimas gimnazijoje būtų efektyvesnis, skatintų bendruomenę prisiimti atsakomybę už veiklos kokybę, sudarytų galimybes siekti bendrų tikslų ir nuolatinės gimnazijos pažangos.
